

ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

The MultiLevel Factors Influencing Wellness of
the Secondary School Students under Office of
Basic Education Commission in the Bangkok
Metropolitan Area

วชิรพันธ์ ชัยนนธ์*, พวงรัตน์ เกษรแพทย์,

ราชันย์ บุญธิมา และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

Wachirapun Chainontee*, Puongrat Kesonpat

Rachan Boontima and Laddawan Kasemnet

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding Author. Email: wachain2005@yahoo.com

Doi : 10.14456/jmcpupeace.2016.65

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับครู ปัจจัยระดับโรงเรียนและสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน กับสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 920 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ

รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์พหุระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. สุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยพหุระดับ ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยระดับโรงเรียนมี 2 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ นโยบาย และภาวะผู้นำของผู้บริหาร และมี 2 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากคือความร่วมมือในการทำงานและบรรยากาศของโรงเรียน

2. ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. ปัจจัยระดับนักเรียน ด้านแรงจูงใจของนักเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยระดับห้องเรียน ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการประเมินผลและติดตามผู้เรียนมีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยระดับโรงเรียน ด้าน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร นโยบายและความร่วมมือในการทำงาน มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : ปัจจัย, พหุระดับ, อิทธิพล, สุขภาวะ, นักเรียน

Abstract

The objective of this research was to study wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area, to study the relationship between three level factors; which were composed of student level, classroom level and school level with wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area. The samples consisted of nine hundred and twenty administrators, teachers and students of the first semester in the academic year 2016 in the Bangkok Metropolitan Area. The tool used in the study was a five-point rating scale questionnaire. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation and multilevel analysis.

The research results were follows:

1. The wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area as a whole was at a high level. The means of the multilevel analysis of the student level factors and the classroom level factors were at the high level. Regarding the school level factors, there were two variables such as policy and leadership at the highest level and two variables such as work cooperation and school climate at a high level.

2. The student level factors, the classroom level factors, and the school level factors were positive in relations to the wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area with statistical significance at the level of 0.05.

3. The student level factors in the aspects of motivation, self-esteem, and learning

Behavior influenced the wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area. The classroom level factors in aspects of teaching behavior and evaluation and

monitoring behavior influenced the wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area. The school level factors in aspects of policy, leadership and work cooperation influenced the wellness of the secondary school students under office of basic education committee in the Bangkok Metropolitan Area.

Keywords: Factor, Multilevel, Influence, Wellness, Student

บทนำ

การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสุขภาวะหรือสุขภาพที่ดีของคนในประเทศเป็นสำคัญ ประเทศที่ประชากรมีสุขภาวะ มีสติปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถในการทำงาน ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนกัน ย่อมมีความสุขและเมื่อบุคคลในชาติมีสุขภาวะดีทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ย่อมมีความสามารถในการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้ (เอมอัชมา วัฒนบุรณนธ์, 2556 : 4) สุขภาวะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ถ้าสุขภาวะไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ย่อมส่งผลต่อการศึกษาทั้งสิ้น ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นั่นคือคนไทยต้องมีสุขภาวะทั้ง 4 มิติ ทั้งทางกาย จิต สังคม และปัญญา ที่เป็นพื้นฐานต่อการนำไปสู่การดูแลชีวิตตนเองและครอบครัวอย่างเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5) สามารถเรียนรู้ความจริงบรรลุความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 9, 131)

การพัฒนาศักยภาพของคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพต้องเริ่มที่การเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่เด็ก ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของการมีความรู้ความสามารถในการทำงานหรือดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจด้วยนั้น ต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบการศึกษากับสุขภาพควบคู่กันไป โดยเริ่มจากวัยเด็ก อันเป็นวัยพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพและคุณภาพได้อย่างแท้จริง และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากทางบ้าน โรงเรียน ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานที่มีคุณภาพ (วรารณ บุญเชียง, 2556 :7)

โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความรู้ เจตคติและพฤติกรรมทุกด้านแก่เด็ก ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญมากต่อการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและมีสุขนิสัยที่ดีติดตัวไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2553: ออนไลน์) ดังนั้นการบริหารจัดการโรงเรียนแก่นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนให้มี “สุขภาพ” ที่ดีหรือการมีสุขภาวะ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกฝ่ายต้องบูรณาการ

ความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม แม้ในปัจจุบันจะได้มีการริเริ่มโครงการต่างๆ มากมายเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาสุขภาวะแก่คนในประเทศ แต่เรายังพบปัญหาเหล่านี้ยังเกิดขึ้นในสังคมไทยตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนและเยาวชนไทย สุขภาวะจึงมีความสำคัญต่อเด็กนักเรียน เนื่องจากสุขภาวะเป็นพื้นฐานสำหรับพื้นฐานทั้งหมด ถ้าเด็กสุขภาวะไม่ดี เด็กๆ จะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

จากข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาวะเด็กและเยาวชนไทยทั้ง 4 มิติ อันประกอบด้วย มิติทางสุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางปัญญา พบว่ายังคงมีปัญหาทุกมิติดังนี้ โครงการ Child Watch Thai ดำเนินการสำรวจสถานการณ์ด้านสุขภาพในปี 2551-2552 โดยผลการประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียนพบว่า เด็กนักเรียนระดับอนุบาลมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 7.58 และมีภาวะอ้วนร้อยละ 4.48 เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดื่มน้ำเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำ ร้อยละ 12.94 และเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตอนต้น ดื่มน้ำเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำร้อยละ 25.63 เด็กนักเรียน

ที่มา: highlight.kapook.com/view/80910

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถนอนหลับอย่างน้อย 6-8 ชั่วโมงต่อวันค่อนข้างบ่อยถึงเป็นประจำเพียงร้อยละ 70.29 เจ็บป่วยหรือเป็นไข้ไม่สบายถึงขั้นที่ไม่มาโรงเรียนไม่ได้ค่อนข้างบ่อยหรือเป็นประจำร้อยละ 9.32 และวัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 19 ปี ตั้งครรภ์และคลอดบุตรจำนวน 69,874 คน เด็กมัธยมศึกษาตอนปลายมีอาการเครียดจนนอนไม่หลับหรืออาเจียนร้อยละ 33.74 เด็กและเยาวชนที่บาดเจ็บ 1,370 คนและเสียชีวิต 75 คนจากอุบัติเหตุจักรยานยนต์ (โครงการ Child Watch Thai, 2553 : ออนไลน์) และผลการสอบวัดระดับชาติประจำปีการศึกษา 2557 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในเกือบทุกวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558 : ออนไลน์)

จากแนวคิดหลักทางด้านสุขภาวนำมาเชื่อมโยงกับปัญหาทางสุขภาวดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาให้ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา แต่เนื่องจากสภาพธรรมชาติของโครงสร้างระบบบริหารราชการของระบบการศึกษาไทยเป็นลักษณะสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันหลายระดับโดยแต่ละระดับจะมีปฏิสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น นโยบายโรงเรียน จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครู ในขณะเดียวกันพฤติกรรมการสอนของครูก็จะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสภาพธรรมชาติของโครงสร้างการศึกษาดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการวิจัยในครั้งนี้ด้วย เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีข้อมูลครบถ้วนในทุกระดับ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นความสำคัญของการที่จะศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครเพื่อจะได้นำผลการศึกษามากำหนดนโยบาย การวางแผนการศึกษา และปรับปรุงพัฒนาระบบการจัดการด้านสุขภาพของนักเรียน อันจะส่งผลให้เด็กนักเรียนมีสุขภาวะที่ดีในทุกมิติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน และระดับสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน กับสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาปัจจัยพระระดับ ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 119 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 46,522 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 492 คน ครู จำนวน 10,787 คน และนักเรียน จำนวน 35,243 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 920 คน จาก 40 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารที่ทำหน้าที่ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ จำนวน 40 คน ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 80 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามปัจจัยระดับนักเรียน 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.808
2. แบบสอบถามปัจจัยระดับห้องเรียน 3 ด้าน จำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.838
3. แบบสอบถามปัจจัยระดับโรงเรียน 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.827
4. แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาวะนักเรียน 4 ด้าน จำนวน 16 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.896

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์พหุระดับ

ผลการวิจัย

1. สุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยพหุระดับ ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน ทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยระดับโรงเรียนมี 2 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ นโยบาย และภาวะผู้นำของผู้บริหาร และมี 2 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากคือความร่วมมือในการทำงานและบรรยากาศของโรงเรียน

2. ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยระดับนักเรียน ด้านแรงจูงใจของนักเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยระดับห้องเรียน ด้านพฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ด้านการประเมินผลและติดตามผู้เรียนมีอิทธิพลต่อสุขภาพของห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยระดับโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อสุขภาพของห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นโยบายและความร่วมมือในการทำงาน มีอิทธิพลต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยระดับนักเรียน ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจของนักเรียน การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมการเรียนรู้ และสัมพันธภาพในครอบครัว มีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แรงจูงใจของนักเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงจูงใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนคิด พยายามด้วยวิธีการต่างๆ ในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายอันได้แก่การมีสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี ดังที่ ดอมเจาน (Domjan, 1996 : 109) ได้กล่าวว่า การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมการกระทำกิจกรรมของบุคคล โดยบุคคลลงใจกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและตามที่ ราชบัณฑิตยสถานได้กล่าวถึงแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการกระตุ้นความคิด ความรู้สึก ความพยายามด้วยวิธีการต่างๆ ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย

นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง ยังเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญของสุขภาวะทางจิต เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย ความปลอดภัย ได้รับความรัก ความเป็นเจ้าของแล้ว ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตเปรียบเหมือนกับภูมิคุ้มกันร่างกายหรือเกราะป้องกันร่างกาย (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2543 : 13) บุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นบุคคลที่มีความสุข ไม่เครียด มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ (Coopersmith, 1981 : 4-5) สอดคล้องกับงานวิจัยของโบไมสเตอร์และคนอื่นๆ (Baumeister et al., 2003 : 1-44) ศึกษาผลของการเห็นคุณค่าในตนเองสร้างความสุขและความพึงพอใจแก่นักเรียน ทำให้การเรียนประสบความสำเร็จและสร้างความปลอดภัยแก่นักเรียน ขณะเดียวกันส่งเสริมสุขภาพ

นักเรียนให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรงอีกด้วย นอกจากนี้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียน เพราะว่าสัมพันธภาพที่ดีต่อกันปรับตัวเข้าหากัน ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัวร่วมกัน ทำให้ครอบครัวมีความราบรื่นมั่นคงสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ในครอบครัวพลอยมีความสุขไปด้วย

2. ปัจจัยระดับห้องเรียน ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยระดับห้องเรียน มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครรายห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ตัวแปรการประเมินผลและติดตาม มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครรายห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการสอนของครู เป็นกิจกรรมที่ครูแสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความสามารถมีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาและมีการพัฒนาทางจริยธรรม (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2529 : 77-78) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัญชลิกา ผิวเพชร; คนอื่นๆ (2554:บทคัดย่อ)ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียน นอกจากนี้ การประเมินผลและติดตามผลในนักเรียนบรรลุเป้าหมายหรือนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์จริงๆ รวมทั้งครูได้นำผลการประเมินไปใช้ประกอบการปรับปรุงการเรียนการสอนจริงในครั้งต่อไป

3. ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียนมีตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานครรายโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 ตัวแปรนโยบายและตัวแปรความร่วมมือในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ย
 สุขภาวะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
 พื้นฐานในกรุงเทพมหานครรายโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำ
 ของผู้บริหาร เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็น
 เพราะผู้บริหารของโรงเรียนมีความสามารถทำให้ผู้อื่นร่วมมือและยินยอมในการดำเนินงาน
 ต่างๆ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน เช่น การดำเนินการนโยบาย
 เพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับสมศักดิ์ ภัทรกุลวณิช และคนอื่นๆ
 (2554 : 16) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จ ผู้บริหาร
 โรงเรียนที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจพัฒนางานเพื่อสุขภาพของนักเรียน อันส่งผลต่อเป้าหมายคือการมี
 สุขภาวะของนักเรียน นอกจากนี้การที่นโยบายมีอิทธิพลทางบวกต่อค่าเฉลี่ยสุขภาวะของ
 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาอาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่บรรลุตามวัตถุประสงค์
 และมีคุณค่าตามแนวทางเพื่อปฏิบัติในโรงเรียนซึ่งมีทิศทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาวะของ
 โรงเรียน อันจะส่งผลต่อกิจกรรมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะและ
 ถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของยู คิง; และคนอื่นๆ (Yue, Qing;
 et al., 2011 : 1249) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริโภคยาสูบในกลุ่มเด็กนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนต้นในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน พบว่า นโยบายการควบคุมยาสูบ
 เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเด็กนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติ นอกจากนี้ความสำเร็จในการสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียน
 จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือในการทำงาน การทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคลในโรงเรียน
 เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ พงรรัตน์ เกษรแพทย์
 (2557 : 20) ที่กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคล
 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกัน โดยต้องพยายามตอบสนองต่อความต้องการ
 ของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องเข้าใจมุมมองของผู้เรียนและผู้มีส่วน
 เกี่ยวข้องต่อการดำเนินกิจกรรมหรือบริการของสถานศึกษา เพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนิน
 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม
 สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและ

พัฒนานักเรียนให้มีสุขภาวะที่ดี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาให้มากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำโดยการกำหนดให้เป็นสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน กำหนดให้พฤติกรรมการสอนที่ดีเป็นสมรรถนะหลักของครู ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญที่ส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองแก่นักเรียนเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีสุขภาวะที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบต่างๆ ทั้งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้วิธีการจัดการความรู้ การสืบค้นและแสวงหาความรู้อย่างรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาวะนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมสุขภาวะที่เหมาะสมกับนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาวะนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมสุขภาวะที่เหมาะสมกับนักเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาวะนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมสุขภาวะที่เหมาะสมกับนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรมอนามัย. (2553). **องค์ประกอบของสุขภาพ**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2556 จาก <http://www.Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html>
- โครงการ Child Watch Thai. (2553). **สถานะด้านสุขภาพอนามัยเด็กและเยาวชนประจำปี 2551-2552**. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2553, จาก <http://www.Childwatchthai.org>.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2557). **ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ทีบีเค.
- วรภรณ์ บุญเชียง. (2556). **อนามัยโรงเรียน**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2529). การสอนในระดับอุดมศึกษา. **วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์**. 5, 79-83.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). **ระบบประกาศและรายงานผลโอเน็ต**. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.onetresult.niets.or.th>
- สมศักดิ์ ภัทรกุลวณิช; และคนอื่นๆ. (2554). **เรียนรู้ความสำเร็จ: การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร พ.ศ.2550-2554 ใน มหัทศจรย์แห่งเพชร ก้าวสู่สุขภาพดีเด็กไทย การประชุมวิชาการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4**. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2543). **EVEREST พาลูกค้าค้นหาความนับถือตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: ชันดำการพิมพ์.
- เอมอัชฌา วัฒนบุรณนท์. (2556). **หลักการทางสอนสุขศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.

อัญชลิกา ผิวเพชร; นุชวณา เหลืองอังกูร; และ บังอร กุมพล. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิต สาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. **วารสารวัดผลการศึกษา** . 7(1) : 331-342.

Baumeister, R.F.; & Others. (2003). “ Does High Self-Esteem Cause Better Performance, Interpersonal Success, Happiness, or Healthier Lifestyles. **Psychological Science in the Public Interest**. 4(1), 1-44.

Coopersmith, S. (1981). **The Antecedents of Self-Esteem**. California: Consulting Psychologists Press.

Domjan, M. (1996). **The Principles of Learning and Behavior**. Belmont, CA: Thomson/Wadsworth.

Yue, Qing; et al. (2011). Factors related to tobacco use among middle school students in China. **Southeast Asian J Trop Med Public Health**. 42(5), 1249-1261.

TRANSLATED THAI REFERENCES

Child Watch Thai project. (2010). **The status of Child and Youth annual Report 2008-2009**. Retrieved June 30, 2010 from [http:// www. Childwatchthai.org](http://www.Childwatchthai.org).

Office of the Education Council. (2010). **Revised National Education Plan 2009-2016**. BKK: Prikwhan graphic. [in Thai]

The National Institute of Educational Testing Service. (2015). **Onet Result System**. Retrieved December 25, 2015 from <http://www.onetresult.niets.or.th>

The Office of National Education Commission. (2002). **National Education Act 1999 and Amendments 2002(Second National Education Act)**. BKK : Prikwangraphic. [in Thai]

Boonchiang, W. (2013). **School Health**. ChiangMai : ChiangMai University.

Department of Health. (2010). **Components of Health**. Retrieved April 25, 2013 from [http://www. Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html](http://www.Advisor.anamai.moph.go.th/262/26201.html)

- Kesonpat, P. (2014). **Strategy for Administration and Management of Educational Institute**. BKK: Tea Book.
- Pewpet, A., Luanganggoon, N. and Kumpol, B. (2012). The Factors that Influenced Mattayomsuksa 4 Students' Public-Mindness in the Schools under the Jurisdiction of the Basic Education Commission in the Upper Northeastern Part. **Journal of Education Measurement, Mahasarakam University**. 17(1), 331-342.
- Phattharakulwanich, S.; et al. (2011). Learn to Success: The development of Health Promotion School in Diamond Level 2007-2011. In **Wonderful Diamond Way to Healthy Child. 4th National Health Promotion School Academic Meeting**. Nontaburi: Newthammadakarnphim. [in Thai]
- Trangkhasombat, U. (2000). **EVEREST : Take Customer to find self-esteem**. BKK: Santa Print.
- Wattanaburanont, A. (2013). **Principles of Health Education**. BKK: O.S. Printing House.
- Wongyai, W. (1986). Teaching in University. **Journal of Education**. 5: 79-83.